

ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ ΑΠΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Σουζάνα Παντελιάδου

Γεώργιος Δ. Σιδερίδης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΤΕΣΤ

Ανάπτυξη παιδιού. Ανάπτυξη για όλους.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ελληνικό Δημόσιο

Σκοπός του εργαλείου Ανίχνευσης Μαθησιακών Δυσκολιών από Εκπαιδευτικούς

Το εργαλείο για την Ανίχνευση των Μαθησιακών Δυσκολιών από Εκπαιδευτικούς (ΑΜΔΕ), έχει ως στόχο την αρχική αναγνώριση εκείνων των μαθητών ηλικίας 8 έως 15 ετών, που είναι πιθανόν να έχουν Μαθησιακές Δυσκολίες. Οι δεξιότητες/συμπεριφορές που αξιολογούνται δεν εστιάζουν αποκλειστικά στο χώρο του γραπτού λόγου, αλλά καλύπτουν και τις περιοχές του προφορικού λόγου, του συλλογισμού και των μαθηματικών. Με αυτόν τον τρόπο συμπεριλαμβάνονται όλες εκείνες οι περιπτώσεις που συνήθως παρουσιάζονται στους ορισμούς των Ειδικών Μαθησιακών Δυσκολιών. Το ΑΜΔΕ παρουσιάζει το πλήρες εύρος των χαρακτηριστικών συμπεριφορών και προβλημάτων που εμφανίζουν οι μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες, έτσι όπως έχουν καταγραφεί στην επιστημονική βιβλιογραφία και στην κλινική έρευνα.

Η ιδιαίτερη αξία του ΑΜΔΕ είναι ότι μπορεί να συμπληρωθεί από όλους τους εκπαιδευτικούς, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με βάση τη γνώση και την παρατήρηση των μαθητών τους. Με αυτόν τον τρόπο, η αρχική αναγνώριση των Μαθησιακών Δυσκολιών γίνεται στο πλαίσιο της καθημερινής σχολικής πράξης, έγκαιρα, έγκυρα και αξιόπιστα πριν από οποιαδήποτε πάραπομπή σε διαγνωστικές υπηρεσίες.

Η ανίχνευση των Μαθησιακών Δυσκολιών στο πλαίσιο της σχολικής τάξης είναι δυνατόν να αποφορτίσει το έργο των διαγνωστικών υπηρεσιών καθώς επίσης και να μειώσει τους πόρους που απορροφώνται σήμερα στη διάγνωση των Μαθησιακών Δυσκολιών.

Το εργαλείο Ανίχνευσης Μαθησιακών Δυσκολιών από Εκπαιδευτικούς δίνει επίσης πληροφορίες που μπορούν να συνδράμουν στη διαφορική διάγνωση των Μαθησιακών Δυσκολιών, στο βαθμό που εστιάζει σε συμπεριφορές που παρατηρούνται ειδικά στον πληθυσμό των Μαθησιακών Δυσκολιών.

Μέσα από την αξιοποίηση του ΑΜΔΕ, οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να εστιάζουν σε συγκεκριμένες δεξιότητες και συμπεριφορές, να κατανοήσουν καλύτερα τις δυσκολίες των μαθητών τους και να ενημερώσουν έγκαιρα τους γονείς, ώστε να αρχίσει η κατάλληλη εκπαιδευτική παρέμβαση.

Το εργαλείο Ανίχνευσης Μαθησιακών Δυσκολιών από Εκπαιδευτικούς

Το εργαλείο απαρτίζεται από 6 κλίμακες: δύο κλίμακες που αφορούν στον προφορικό λόγο (μία για την πρόσληψη και μία για την παραγωγή λόγου), δύο κλίμακες που αφορούν στο γραπτό λόγο (μία για την ανάγνωση και μία για τη γραφή), μια κλίμακα που αφορά στα προβλήματα στο συλλογισμό και μια κλίμακα που αφορά στις δυσκολίες στα μαθηματικά. Στη συνέχεια, περιγράφεται σε συντομία το περιεχόμενο κάθε κλίμακας. ¹¹

Κλίμακα πρόσληψης προφορικού λόγου.

Περιλαμβάνει τις βασικότερες δυσκολίες (17 προτάσεις) που εμφανίζονται από μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες όσον αφορά στην πρόσληψη του προφορικού λόγου. Για παράδειγμα, οι Προτάσεις 1 και 17 αναφέρονται σε φωνολογικές δυσκολίες, οι Προτάσεις 2 και 3 σε δυσκολίες που αφορούν στο λεξιλόγιο, οι Προτάσεις 7 και 8 αναφέρονται σε δυσκολίες κατανόησης της σύνταξης, ενώ οι Προτάσεις 11 και 12 σε συνολική κατανόηση. Ανάλογα με την ένταση και την ποιότητα των δυσκολιών γίνεται η ανίχνευση προβλημάτων προφορικού λόγου.

Κλίμακα παραγωγής προφορικού λόγου

Περιλαμβάνει τις βασικότερες δυσκολίες (19 προτάσεις) που εμφανίζονται από μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες όσον αφορά στην παραγωγή του προφορικού λόγου. Για παράδειγμα, οι Προτάσεις 1 και 16 αναφέρονται σε φωνολογικές δυσκολίες, οι Προτάσεις 2 και 3 σε δυσκολίες που αφορούν στο λεξιλόγιο, οι Προτάσεις 8 και 9 αναφέρονται σε δυσκολίες σύνταξης, ενώ η Πρόταση 14 σε προφορική αναδιήγηση. Ανάλογα με την ένταση και την ποιότητα των δυσκολιών γίνεται η ανίχνευση προβλημάτων προφορικού λόγου.

Κλίμακα ανάγνωσης

Περιλαμβάνει τις βασικότερες δυσκολίες (20 προτάσεις) που αφορούν στην αναγνωστική συμπεριφορά των μαθητών με Μαθησιακές Δυσκολίες. Ειδικότερα, καλύπτονται η αναγνωστική αποκωδικοποίηση, η ευ-

α, η αναγνωστική κατανόηση και συγκεκριμένες αναγνωστικές τεχνικές. Για παράδειγμα, οι Προτάσεις 3 και 5 αναφέρονται στην ωδικοποίηση, οι Προτάσεις 1 και 2 σε δυσκολίες που αφορούν ευχέρεια, οι Προτάσεις 9 και 10 αναφέρονται σε δυσκολίες κατάρτισης, ενώ οι Προτάσεις 14 και 17 σε συχνά χρησιμοποιούμενες τεχνικές. Ανάλογα με την ένταση και την ποιότητα των δυσκολιών και η ανίχνευση των προβλημάτων γραπτού λόγου.

ακα γραφής

αμβάνει τις βασικότερες δυσκολίες (20 προτάσεις) που συναντούν μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες στην παραγωγή γραπτού λόγου. Ειδικότερα, καλύπτονται οι γραφοκινητικές δεξιότητες, η ορθογραφία, η χρήση σύνταξης, το λεξιλόγιο, η παραγωγή κειμένου και οι τεχνικές που αξιοποιούνται κατά τη συγγραφή. Για παράδειγμα, οι Προτάσεις 1 και 2 αναφέρονται στις γραφοκινητικές δυσκολίες, οι Προτάσεις 3 και 4 σε δυσκολίες που αφορούν στην ορθογραφία, η Πρόταση 8 αναφέρεται σε δυσκολίες σύνταξης, οι Προτάσεις 13 και 17 αφορούν σε δυσκολίες λεξιλογίου, οι Προτάσεις 7 και 9 στο περιεχόμενο του κειμένου, ενώ η Πρόταση 18 σε συχνά χρησιμοποιούμενες τεχνικές. Ανάλογα με την ένταση και την ποιότητα των δυσκολιών και η ανίχνευση των προβλημάτων γραπτού λόγου.

ακα συλλογισμού

αμβάνει γνωστικά και μεταγνωστικά χαρακτηριστικά (20 προτάσεις) που σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία παρουσιάζονται έντονα από τους μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες. Ειδικότερα, καλύπτονται η μεταγνωστική γνώση, η παρακολούθηση, οι στρατηγικές επίλυσης προβλημάτων και τα κίνητρα. Για παράδειγμα, οι Προτάσεις 10 και 11 αναφέρονται στη μεταγνωστική γνώση, οι Προτάσεις 1 και 16 σε εκτελεστικές διεργασίες, οι Προτάσεις 1 και 2 αναφέρονται σε στρατηγικές, οι Προτάσεις 5 και 6 σε επίλυση προβλημάτων και οι Προτάσεις 3 και 15 αφορούν στα κίνητρα. Ανάλογα με την ένταση και την ποιότητα των δυσκολιών γίνεται η ανίχνευση των δυσκολιών συλλογισμού.

ακα μαθηματικών

αμβάνει τα κυρίαρχα προβλήματα (20 προτάσεις) που εμφανίζονται στους μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες στα μαθηματικά. Ειδικότερα, καλύπτονται οι δυσκολίες με την έννοια του αριθμού, με τις αριθμητικές πράξεις, την κατανόηση βασικών αριθμητικών δεδομένων

και την επίλυση προβλημάτων. Για παράδειγμα, οι Προτάσεις 2 και 3 αναφέρονται στις δυσκολίες προπαίδειας, οι Προτάσεις 7 και 8 σε δυσκολίες που αφορούν στην εκτέλεση των πράξεων, οι Προτάσεις 10 και 18 αναφέρονται στην επίλυση προβλημάτων, ενώ οι Προτάσεις 13 και 14 σε συχνά χρησιμοποιούμενες στρατηγικές. Ανάλογα με την ένταση και την ποιότητα των δυσκολιών γίνεται η ανίχνευση των προβλημάτων στα μαθηματικά.

Κάθε κλίμακα αποτελείται από έναν αριθμό προτάσεων που αντιστοιχούν η κάθε μία σε μία συμπεριφορά, η οποία σύμφωνα με τη βιβλιογραφία διαφοροποιεί τους μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες από τους υπόλοιπους μαθητές. Ο εκπαιδευτικός καλείται να αξιολογήσει την ύπαρξη κάθε συμπεριφοράς-χαρακτηριστικού με έναν βαθμό από το 1 έως το 9 (όπου 1 ισοδυναμεί με «ποτέ» και 9 με «πάντα»). Από το άθροισμα όλων των αξιολογήσεων προκύπτει τόσο ένα σύνολο ανά κλίμακα, όσο και ένα συνολικό αποτέλεσμα για το εργαλείο.

Ο αριθμός των προτάσεων των επιμέρους κλιμάκων του εργαλείου έγινε βάσει της εννοιολογικής εγκυρότητας. Οι προτάσεις της κάθε κλίμακας είναι τόσες ώστε να καλύπτουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές με Μαθησιακές Δυσκολίες στην πρόσληψη και παραγωγή του προφορικού λόγου, στην ανάγνωση, στη γραφή, στο συλλογισμό και στα μαθηματικά. Η τελική επιλογή των προτάσεων κρίθηκε από τις στατιστικές αναλύσεις (της πιλοτικής έρευνας) που εκφράζουν τη δυσκολία και τη διακριτική εγκυρότητα των προτάσεων του ανιχνευτικού εργαλείου, καθώς και από τη θεματική τους καταλληλότητα, την πολιτισμική τους πληρότητα και τη μεθοδολογική τους αρτιότητα.

Στάθμιση του εργαλείου

Η διαδικασία της στάθμισης του εργαλείου διήρκησε από το Νοέμβριο 2006 έως το Σεπτέμβριο 2007 και στη συνέχεια παρουσιάζονται τα βασικά δεδομένα και οι αναλύσεις στις οποίες στηρίχθηκε.

Συμμετέχοντες

Στη διαδικασία στάθμισης συμμετείχαν συνολικά 1306 εκπαιδευτικοί 319 σχολικών μονάδων από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές της Ελλάδας (Ανατολική και Δυτική Μακεδονία, Ανατολικό Αιγαίο, Αττική, Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα, Κρήτη). Οι εκπαιδευτικοί υπηρετούσαν είτε σε σχολεία με τμήματα ένταξης είτε είχαν στο τμήμα τους μαθητές με διάγνωση στις Μαθησιακές Δυσκολίες ή με Ελαφρά Νοητική Υστέρηση